

**POLJOPRIVREDNA STRUČNA SLUŽBA
KOSOVSKA MITROVICA d.o.o.
38220 Kosovska Mitrovica ul.Cara Dušana br.10
Tel/028/497-031, Tel/ 028/497-044
E-mail pskm@nadlanu.com
SAJT :<http://psss.rs>**

B I L T E N

BROJ XII

DECEMBAR 2010

**Autori: Dipl.ing.Zoran Milosavljević
Dipl.ing. Ljiljana Gvozdić
Dipl.ing.Kosovka Jakšić**

Sadržaj :

**RATARSTVO-POVRTARSTVO
- Čuvanje arpađžika**

**VOĆARSTVO-VINOGRADARSTVO
- Aktivnosti u voćnjaku**

**STOČARSTVO
- Defekti ljuske konzumnih jaja**

- Cene sa pijace

ČUVANJE ARPADŽIKA

Crni luk se u našim uslovima proizvodi iz arpađžika i semena ali je proizvodnja iz arpađžika zastupljena na znatno većim površinama. Uspešnost ove proizvodnje uslovljena je korišćenjem kvalitetnog sadnog materijala, odnosno arpađžika. Uz pravilan izbor sorte arpađžik treba da poseduje visok kvalitet, pre svega da je dobrog zdravstvenog stanja, ujednačene krupnoće i sa većim sadržajem suve materije.

Pravilnim čuvanjem arpađžika obezbeđuje se kvalitetan sadni materijal. Tokom procesa čuvanja potrebno je stvoriti takve uslove da su gubici (isparavanjem, disanjem i prorastanjem) minimalni a da klica ne prođe stadijum jarovizacije. Samo čuvanje počinje već dozrevanjem i sušenjem arpađžika. Sušenje može biti na parceli ili u sušari. Brzo sušenje je tokom 15-20 sati pri temperaturi 30-35 stepeni, ili tokom deset sati gde se pred kraj temperatura vazduha povećava do 40 stepeni. Ako je veća vlažnost arpađžika sušenje traje od 24-30 sati (sve dok se vlažnost arpađžika ne smanji na 20-22%) strujanjem toplog vazduha, a zatim se tokom 24 sata suši na temperaturi 45 stepeni sve dok se vlažnost suvih listova ne svede na 16-18 %.

Manje količine arpađžika koje se proizvode za sopstvene potrebe u domaćinstvu se čuvaju na tavanu. U takvim uslovima tokom zime dolazi do smrzavanja ali ga ne treba pomerati niti unositi u toplije prostorije već ga ostaviti da se postepeno otkrivi. Jedan od najekonomičnijih načina čuvanja arpađžika je sistem toplo-hladno, odnosno zavisno od spoljnih uslova temperaturu podešavati da bude van okvira jarovizacije. To znači da se tokom jeseni produvavljanjem spoljnog vazduha u skladištu održava temperatura 18-20 stepeni a sa pojavom niskih temperatura (-10 stepeni) hladnim vazduha smanjuje temperaturu blizu nula stepeni (ispod plus dva stepena, a može i niže minus jedan stepen).

Neposredno pred realizaciju, odnosno sadnju temperatura u skladištu se povećava na 20 stepeni. Arpađžik se čuva pri vlažnosti vazduha oko 75%, ali ako se čuva pri višoj temperaturi relativna vlažnost u sloju lukovica se kreće od 50-70%. Međutim ako se čuva pri temperaturi minus tri do plus jedan stepen vlažnost je 70-80%.

Tokom čuvanja neophodno je redovno pratiti temperaturu i vlažnost u sloju arpađžika i tako blagovremeno korigovati uslove čuvanja jer crni luk prolazi jarovizaciju pri temperaturi od dva do osamnajest stepeni.

AKTIVNOSTI U VOĆNJAKU

Ukoliko tokom decembra meseca vremenski uslovi budu odgovarajući u voćnjacima je moguće odraditi đubrenje i obradu zemljišta.

Jesenje – zimsko đubrenje i obrada zemljišta obavlja se nakon završetka vegetacije.

Voditi računa o higijeni u voćnjaku. To podrazumeva mehaničko čišćenje. To se prvenstveno radi zbog prevencije i smanjenja zastupljenosti pojave biljnih bolesti i štetočina. Tek nakon toga ići na đubrenje i obradu voćnjaka.

Jesenje - zimsko đubrenje ima za cilj da se voćkama unese potrebna količina hraniva, zato što se tokom vegetacije znatna količina iskoristi. Sve te količine treba đubrenjem vratiti u zemljište, kako bi one bile lako pristupačne biljkama početkom sledeće vegetacije.

Đubrenje voćaka u ovom periodu sprovodi se sa mineralnim i organskim đubrivima. Koristiti mineralna đubriva koja u sebi imaju mali procenat azota, a povećan sadržaj kalijuma i fosfora. Fosfor i kalijum se sporije razlažu pa su voćkama dostupni u dužem vremenskom periodu. Azotna đubriva je mnogo bolje dodati tokom same vegetacije kada ih voćke mogu maksimalno iskoristiti. Od organskih đubriva to je najčešće stajnjak. Voditi računa da to bude zgorelo ili poluzgorelo đubrivo. Najčešće se koristi goveđe stajsko đubrivo. Cilj upotrebe organskih đubriva je da poprave strukturu zemljišta kao i aktivnost usvajanja hraniva iz zemljišta.

Jesenje - zimsku obradu zemljišta treba sprovesti na manjoj dubini 15-18cm. Ako je dubina pri obradi veća dolazi do oštećenja na korenovom sistemu voćaka. Dubina obrade zavisi od zemljišta, korenovog sistema voćaka i vremena izvođenja. Obradom se postiže aeracija zemljišta, rastresitost, koren se lakše razvija, lakše se usvaja hranivo itd. Obrada zemljišta se sprovodi samo na terenima koji nisu podložni eroziji.

U decembru, u voćnjaku je aktuelno krećenje stabla, kao i nastavak jesenje sadnje, presađivanje voćaka i popunjavanje praznih mesta. Za ovo su potrebni vremenski odgovarajući dani, kada zemlja nije smrznula, kada je temperatura vazduha iznad nule, a zemljište pripremljeno i jame iskopane.

U mladim zasadima mogu se popuniti prazna mesta, a gde je to potrebno postaviti naslone.

Kada je temperatura vazduha u plusu, može se obaviti krećenje debla i osnovnih skeletnih grana. Tako se smanjuje opasnost od izmrzavanja. Zaštita krećenjem se zasniva na bazi bele boje koja odbija sunčeve zrake i otežava zagrevanje debla, koje kao nezagrejano otežava kretanje sokova i voćkama odlaže početak vegetacije. To istovremeno pomaže i u izbegavanju prolećnih mrazeva. Krećenje sprečava pucanje kore (naročito mlađih voćaka),

usled naglih temperaturnih promena, tj kretanja sokova, stvaranja ledenih kristala, pucanja zaleđene kore itd. Zato ovaj posao treba odraditi kod mladih voćaka, jer im je kora debla nežna, glatka i osetljiva. Takođe, krećenje je poželjno i na starijim voćkama čija je ispucala kora postala sklonište za razne štetne insekte. Bezbedno prezimljavanje tih insekata može poremetiti krećna pokorica koja ih pokriva.

U slučaju obilnog i vlažnog snega, da se grane pod teretom ne bi lomile, potrebno ih je otresti i dobro očistiti.

Mlade zasade zaštititi od napada glodara, naročito zečeva. Za to mogu poslužiti papirni džakovi, novinska hartija, plastična zaštitna mreža, kukuruzna šaša itd.

Ukoliko ima najava ekstremno niskih temperatura potrebno je zaštititi debla mlađih voćaka.

U skladištu je potrebno redovno provetravanje da bi voće bilo u čistom vazduhu, a ne u atmosferi punoj etilena, koji ubrzava sazrevanje voća. Osim toga, uklanjaju se oboleli i truli plodovi da se trulež ne bi širila dalje.

Služba za voćarstvo i vinogradarstvo

DEFEKTI LJUSKE KONZUMNIH JAJA

Kvalitet ljuske jajeta je danas najveća briga svih učesnika u živinarskoj proizvodnji, kako proizvođača konzumnih jaja, tako i proizvođača jaja za nasad.

Česti su defekti ljuske jajeta zbog kojih može doći do ekonomske štete u proizvodnji jaja. Da bi se poboljšao kvalitet ljuske jaja više pažnje mora da se posveti ishrani nosilja i njihovim potrebama u pojedinim hranljivim materijama, posebno mineralima i vitaminima.

Velike pukotine – Pod ovim nedostatkom podrazumevaju se svi veliki lomovi i rupe na ljusci, odnosno probušena opna ljuske. 1-5% od ukupno proizvedenih jaja ima ovaj defekt. Uzroci su starost kokoši, loša ishrana, slana voda, zarazni bronhitis, visoke temperature, mehanička oštećenja izazvana kljunovima i nožnim nožima kao i neredovno sakupljanje jaja.

Tankolinijska naprslina – Ovaj defekt se obično pojavljuje na širem delu jajeta i vrlo se teško otkriva. Dobro prosvetljavanje i lupkanje po jajetu mogu biti efikasni u otkrivanju naprslina. Obim pojave je 1-3%. Uzroci pojave su starost kokoši, loša ishrana, zarazni bronhitis, slana voda, visoke temperature, loša konstrukcija kaveza i neredovno sakupljanje jaja.

Zvezdasta naprslina – Ovaj defekt u obliku zvezde se često teško uočava jer je vrlo tanka naprslina, koja se od tačke udara zvezdasto širi. Obim pojave je 1-2%. Uzroci ovog nedostatka su kao i u prethodnom defektu.

Jaja sa tankom ljuskom ili bez ljuske – procenat ovakvih jaja je od 0,5% do 6%. Uglavnom se ovakva jaja pojavljuju kod kokoši koja pronose, posebno kod kokoši koja su rano dostigle polnu zrelost. Neke kokoši produže da nose jaja sa tankom ljuskom. Uzroci ovog defekta su nezreo i defektan uterus, uznemiravanje kokoši, loša ishrana, slana voda, bolesti (infektivni bronhitis, sindrom pada nosivosti).

Hrapava ljuska – Jaja sa ovim defektom imaju delove ljuske koji su grube strukture neujednačeno raspoređene po površini ljuske. Normalno pojavljivanje ovog nedostatka je manje od 1% . Može biti više ovakvih jaja pri ranom pronosjenju kao rezultat

duple ovulacije, gde je jedno jaje bez ljuske, a drugo sa ljuskom kao šmirgl-papir. Uzroci su zarazni bronhitis, laringotraheitis, promene svetlosnog režima i nedostatak vode za napajanje.

Jaja deformisanog oblika – Ljuska ovakvih jaja se razlikuje od normalnog oblika. Tu pripadaju i jaja sa ravnim stranicama ili sa neravninama u obliku žljebova i rebara, kao i prevelika i okrugla jaja. Postotak ovakvih jaja zavisi od preciznosti procene. Normalno je da se zbog ovog deficita 2% jaja od ukupne proizvodnje prevede u nižu kategoriju. Uzroci su nezreo i defektan uterus, zarazni bronhitis, stres, uznemiravanje i prenaseljenost.

Ravnostrana jaja – Obično se kaže da su jaja ravnostrana kada je deo ljuske ravan ili zasečen, a ostali deo naboran. Normalno pojavljivanje ovog nedostatka je 1% od ukupne proizvodnje. Jaja sa takvim defektom nose kokoši u ranoj fazi nosivosti, a mogu biti rezultat dvostruke ovulacije. Uzroci su zarazni bronhitis, uznemiravanje i stres, prenaseljenost i promene u svetlosnom režimu.

Jaja sa pokrivenom pukotinom – Jaja sa ovim defektom ljuske imaju žlebove i neravne površine ljuske zbog nepravilnog deponovanja kalcijuma. Uglavnom se nalaze na šiljastom kraju jajeta. Ovaj defekat nastaje u poslednjim satima svetlosnog perioda ili u prvim satima mraka. Postotak jaja sa ovim defektom povećava se s uzrastom kokoši, tako da kokoši u 35 nedelji nose 1% a u 60. nedelji i do 9% takvih jaja. Mogući uzroci su stres, uznemiravanje, program osvetljavanja, prenaseljenost i bolesti.

Bubuljičasta ljuska – Bubljičice su male grudve kalcifikovanog materijala na ljusci koje mogu da se slome bez oštećenja ljuske. Neke od njih kada otpadnu ostavljaju male rupice na ljusci. Uzroci su uzrast kokoši, loša ishrana i bolesti.

Jaja snešena u popodnevnom periodu imaju bolji kvalitet ljuske u odnosu na jutarnja. Naime, glavni izvor kalcijuma u hrani nosilja je sitno mleveni krečnjak, kreda. Formiranje ljuske se odvija tokom noći kada kokoš manje ili uopšte ne konzumira hranu, pa potrebe u kalcijumu nisu dovoljno podmirene.

Služba za stočarstvo

PREGLED CENA SA ZELENE I STOČNE PIJACE

Povrće i mlečni proizvodi		Voće i grožđe		Stočna pijaca	
Proizvod	Cena	Proizvod	Cena	Proizvod	Cena
KROMPIR	40	JABUKE	50-110	TELAD	260-300
KUPUS	20	KRUŠKE	120-140	JUNAD	160-190
PASULJ	200	NAR	150	KRAVE	110
PAŠKANAT	100	SMOKVA	250-400	PRASAD	180-190
CELER	100	ORAH	600-700	JAGNJAD	210
CVEKLA	60	BANANA	110-130	OVCE	150-160
ŠARGAREPA	60	GREJFURT	120-130		
LUK CRNI	50	LIMUN	120		
LUK BELI	400	SUVA ŠLJIVA	250		
		POMORANĐŽE	100		
SIR	250-370	MANDARINE	120-130		
KAJMAK	500				
MLEKO	60				
JAJA	8 - 11				

